

**І. ВНЕСОК ОЛЬГИ ЗАСТАВЕЦЬКОЇ
У РОЗВИТОК СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ
(СПОГАДИ, ЖИТТЄВИЙ ТА ТВОРЧИЙ ШЛЯХ)**

Олег Шаблій
доктор географічних наук,
професор кафедри економічної і соціальної географії
*Львівський національний університет
імені Івана Франка*

**У МОЇЙ СВІДОМОСТІ ВОНА ЖИВЕ І ТВОРИТЬ
(суб'єктивні замітки)**

Вістка про раптовий відхід у кращі світи *Ольги Заставецької* – професора географії, заслуженої ученої – доктора наук, продуцента наукових знань, організатора і керівника географічних видань, зокрема всеукраїнського фахового часопису “Історія української географії”, шкільних (середньо- і високошкільних) підручників і посібників і т. д. і т. п., – вразила мене своєю нелогічністю, неспрогнозованістю.

Рис. 2. Ольга Володимирівна керує міжнародною науковою конференцією до 110-ліття проф. Володимира Кубійовича, Тернопіль, 2010

Про жінку у суспільстві і зокрема в науці (в т. ч. у вищій школі) завжди хочеться писати як про унікальність, виключність, з подивом і похвальбою. Справді, незважаючи на все суспільне сприйняття чи несприйняття отої виключності жінки-креанта, вона, а радше, окремі особистості все-таки пробиваються на верхні щаблі суспільної драбини. При цьому, кажучи це, деякі «сміливці» криво корчать міну і прорікають, мовляв, ми знаємо, як це робиться. Як правило, такі «цінителі» жіночої мудрості і краси самі не мають нічого за плечима, а якщо і мають, то це – скоріш випадковість, а не закономірність.

Ольга Володимирівна, на диво, була багатогранною жінкою-феноменом. Правда, жінкою іншої суспільної епохи, ніж українки-пасіонарії початку ХХ ст. Такі, як *Олена Степанівна, Ольга Басараб (Левицька), Софія Галечко* чи *Орися Величко*. Іншою, ніж жінки-воїни у час ІІ світової війни, які вели непосильну підпільну боротьбу проти московсько-більшевицьких банд НКВД і НКГБ. Вона утверджувала наукові географічні істини, виховувала багаточисельну плеяду учителів-географів.

Ольга Заставецька – це жінка, що зростала у колгоспно-селянській родині, здобувала освіту у советській школі (середній і вищій) і увійшла в активну науково-географічну фахову діяльність ще в ту – тепер чужу нам епоху. Сказати, що Ольга Володимирівна селянського походження, було б неповно і неточно. Хоч батьки все життя мешкали у селі. Тато – з Вінничини, що після війни працював головою колгоспу у с. Купчинці біля Тернополя, а мама з тих самих Купчинців, які знаходяться у прекрасній природній місцині Західного Поділля, трудилася на посаді головного бухгалтера колгоспу. Таке родинне мікродовкілля *Заставецьких*, поєднане з природним мезо- і макродовкіллям, виробило у *Ольги Володимирівни* спокійний характер, твердий погляд про довколишній людський (соціальний і економічний) космос, його світла і тіні, плюси і мінуси. Ойкумена п. *Ольги* простяглася на сході до Тернополя (Вінничина, звідки походив тато, уявно була десь там у безконечності на кінці світа) та на заході – до Бережан (а я там у рік народження *Ольги Володимирівни* – 1953-й навчався вже на третьому курсі педагогічного училища; до речі, для мене Бережани десь 1945–1950 рр. теж знаходилися на південно-західному краю ойкумени).

Стверджую (вже вдруге!), що геокосмічний трикутник у межах Тернопіль–Бережани–Золочів дав Україні найбільшу кількість докторів і кандидатів наук у галузі географії: це три особи з родини *Заставецьких* (*Богдан, Тарас, Леся*), чотири з родини *Ткачів* (сама п. *Ольга Володимирівна*, її брат *Дмитро* і його дві дочки – *Ірина* і *Катерина*), *І. Тесля, Ф. Заставний, М. Петрига, Я. Б. Олійник, О. І. Шаблій, Є. П. Качан, І. Г. Процик,*

М.З.Мальський, Я. О. Мариняк, В.В. Стецький, І.Р. Рудакевич, Б. Я. Федунік, П.І. Штойко та ін. Хоч не всі працювали у Тернополі, але від їх взаємозв'язків зростала синергійна сила географічної системи (ССГС!).

Не випадково доля закинула *Богдана Заставецького* з-під Бережан – із села Литвинова – спочатку на географічний факультет до Львова, а потім – у ролі учителя – у Купчинці, де вже зростала і навчалася у школі його суджена – майбутня дружина, мати рідних дітей – *Ольга Ткач*. Я рідко зустрічав, щоб два визначних географа створювали такий творчий сімейний дует, такий творчий тандем. Ставши доктором наук, *Ольга Заставецька* підготувала близько 18 кандидатів наук з географії. Це – *Копер Надія, Горун Марія, Смочко Наталія, Штокало Ярослав, Альтгайм Любов, Яроменко Оксана, Барна Ірина, Журба Ігор, Пушкар Олег, Пушкар Тарас, Кузишин Андрій, Питуляк Микола, Задворний Сергій, Вавриків Лілія, Царик Петро, Рунців Оксана* та ін.

Не випадково часопис «Історія української географії» міцно прописався у Тернополі. Там йому і бути в нових умовах функціонування вищої школи України.

Не випадково після смерті *Богдана Заставецького*, здавалося, що все пропало. Ні! Зусиллями передовсім п. *Ольги*, колег з рідного її факультету, однодумців зі Львова, Чернівців і Києва добрі почини *Богдана Івановича* не лише утвердилися, але й були продовжені і поглиблені.

Дисертації

Сама *Ольга Володимирівна* захистила дві дисертації – кандидатську і докторську. Я мав безпосереднє відношення до їх підготовки і захисту.

Кандидатська дисертація має назву “Географічні основи комплексного економічного і соціального розвитку території”, яку вона захистила у 1982 р. у Київському національному університеті ім. Т. Шевченка. Вчилася у стаціонарній аспірантурі Київського держпедінституту ім. М. Горького (тепер ім. М. Драгоманова) під науковим керівництвом акад. *Максима Паламарчука*. Час від часу вона консультувалася у мене. Я, звичайно, не відмовляв, бо вже тоді був у приятельських стосунках з її чоловіком доц. *Богданом Заставецьким*.

Тема дисертації була тоді актуальною: урядові чинники постійно підкреслювали, що галузевий підхід у плануванні і розвитку народного господарства не ефективний. Його слід доповнити *територіальним, регіональним*. Отже, географи і геоеконімісти схопилися за тему “території”, “територіальності”, “регіону”. Появилися статті і навіть монографії про територіальний і геопросторовий розвиток. Цю тему і проблему розвивали як

у Києві, так і у нас у Львові на кафедрі (акад. *М. М. Паламарчук*, проф. *О. Т. Ващенко* й інші члени кафедри – доц. *М. Паробецький*, *В. Луговий*, *О. Шаблій*, *С. Волос* та ін. Особливо у контексті вивчення теорії і практики формування інтегральних і міжгалузевих комплексів, методики їх дослідження.

Що стосується докторської дисертації, то *Ольга Володимирівна* для її написання була прикріплена до нашої кафедри, а я був науковим консультантом. Тема дисертації “Науково-методичні основи дослідження обласного соціально-економічного комплексу”. Захист відбувся у 1998 р. на спеціалізованій раді географічного факультету Київського національного університету ім. Т. Шевченка із спеціальності 11.00.02 “Економічна і соціальна географія”.

Дисертація мала головню теоретично-методичний зміст. Отже, треба було ще раз науково поглянути на досить велику територію обласного регіону. *Ольга Володимирівна* зосередила свою увагу на трьох обласних регіонах Поділля – Вінницькому, Хмельницькому і Тернопільському. Усі вони типологічні подібні. Передовсім своїм природно-географічним потенціалом, специфічним територіально-виробничим і навіть територіально-соціально-економічним комплексом, подібними перспективами розвитку. Крім того, дисертанту вдалося вперше в Україні представити ТСЕК як теоретичний конструкт за допомогою засобів математичної логіки. Останнє викликало захоплення як опонентів, так і членів спеціалізованої ради. Захист відбувся нормально при одностайному позитивному голосуванні. *Ольга Володимирівна* була щаслива, приймала поздоровлення. І ми відсвяткували цю перемогу у поблиському ресторані на “Виставці досягнень народного господарства України”.

Незабаром *Ольга Володимирівна* отримала диплом доктора наук, а згодом і атестат професора кафедри географії України. Це дало їй можливість закріпитися на посаді завідувача кафедри географії України і туризму. Я мав нагоду ще раз поздоровити *Ольгу Володимирівну* з черговою перемогою. А вона з хвилюванням щиро подякувала за підтримку та допомогу і обіцяла оправдати довір'я.

І справді. Кафедра проф. *Ольги Заставецької* стала головним осередком дослідження методики викладання і вивчення географії України, особливо суспільно-економічної. Як з рогу достатку “посипалися” методичні і навчальні посібники членів кафедри, зокрема з географії України. *Ольга Володимирівна* була їх автором, співавтором і відповідальним редактором. Вони були з ентузіазмом сприйняті педагогічною спільнотою нашої держави, в т. ч. працівниками вищої школи. Я навіть рекомендував перевидати останні

шкільні підручники (зокрема за співавторством пп. *Л. Заставецької, І. Дітчука*, працівниці МОН п. *В. Бойко*). Радив також при перевиданні усунути деякі ілюстрації, які не несуть якоїсь особливої інформації. Пам'ятаймо, що для публікації необхідно всеукраїнський конкурс шкільних підручників.

Редактор часопису “Історія української географії”

Після смерті *Богдана Заставецького* (2000 р.) *Ольга Володимирівна* стала головним редактором ІУГ – цього першого всеукраїнського землезнавчого часопису, який почав систематично (два випуски в рік) і різносторонньо висвітлювати головні напрямки і тенденції розвитку географічної науки у нашій країні. По-суті, з усіх 36 чисел, виданих до 2018-го року, 34 вийшли за редакцією ученої. Це велике досягнення усієї географічної і великою мірою картографічної науки України.

Здавалось би, що історія науки, зокрема такої древньої як географія, вже давно вивчена. І тут нічого не додати і не відняти. Насправді, історія науки, особливо географічної та ще й в Україні, де жорстокий большевицький тоталітаризм своїм кованим кирзаком витоптав її живе тіло (згадаймо розстріляних чи відправлених в ГУЛАГ *С. Рудницького, К. Дубняка, О. Степанів, В. Гериновича* та ін.), дуже складна, неоднозначна, розбита на мало з'єднані ланки і досі потребує заповнення цих ланок і їх систематизації.

Думаю, що *Ольга Володимирівна* розуміла усю складність ситуації. Старші, а то й молоді автори (*О. Вісьтак, Ю. Кандиба, І. Ровенчак, П. Штойко, М. Влах, О. Шаблій* та ін.) успішно заповнювали існуючі лакуни. Але журнал під орудою *Ольги Володимирівної* надавав його шпальти і зовсім молодим, особливо аспірантам, бо Міністерством освіти і науки приписало необхідність друкуватися у фахових часописах. Тому в ІУГ часто, буквально у кожному числі, появлялися статті з тем дисертацій аспірантів не лише із заходу України, але з її центру, сходу і півдня. Одним словом, часопис став справді всеукраїнським. Та й його редколегія була представлена з різних науково-географічних центрів нашої держави: з Києва (проф. *Ярослав Олійник*, чл.-кор. АПН проф. *Петро Шищенко*, проф. *Валентина Нагірна*, проф. *Іван Ковальчук*), Харкова (проф. *Людмила Немець*), Одеси (проф. *О. Топчієв*), Чернівців (проф. *Валерій Руденко*), Львова (проф. *Олег Шаблій*, проф. *Степан Позняк*, доц. *Володимир Біланюк*).

З самого початку я був призначений шеф-редактором часопису. Моєю головною функцією було дбати про українознавче ідеологічне спрямування ІУГ. Зокрема: щоб це був журнал саме з історії науки, передовсім

національної. Мною у співавторстві з О.І. Вісьтак було розроблено принципову схему змістовного наповнення категорії «історія географії» (опублікована у ІУГ, ч. 2 за 2000 рік). Це дуже допомогло нам більш-менш пропорційно публікувати статті і наукові повідомлення з різних підрозділів історії географічної науки. Особливе місце зайняли статті з біографістики і методології історико-географічних досліджень.

Хоч загалом головна увага присвячувалася саме українській географії, однак тут було відведено достатньо місця історії географії країн світу, зокрема європейських (Німеччина, Австрія, Польща та ін.).

З п. *Олею* у нас ніколи не було конфліктів стосовно ІУГ. Існувало розуміння проблем, які стояли перед часописом такого типу. Дуже нам пощастило, що ученим секретарем ІУГ став ст. викладач Тернопільського педуніверситету ім. В. Гнатюка *Ігор Львович Дітчук*.

На жаль, майже одночасна смерть *Ольги Володимирівни* та *Ігора Львовича* у серпні–вересні 2017 р. дуже похитнула стійкість журналу. Саме у 2017 р. закінчився термін, визначений МОН України щодо правового статусу часопису. З допомогою дочки Ольги Володимирівни, доктора географічних наук *Лесі Заставецької* та її брата *Тараса* нам вдалося видати два останніх числа – № 35 і 36. Загалом їх загальнонаукове редагування було здійснено ще *Ольгою Володимирівною*. Але літературне редагування, доповнене новою рубрикою “Експурсії. Туризм. Краєзнавство” належить вже мені і *Лесі Богданівні Заставецькій*. Таким чином, журнал не зупинився на півдорозі після відходу у вічність його головного редактора і вченого секретаря. А продовжує існувати і вдосконалюватися.

Мені також приємно згадати *Ольгу Володимирівну* як прискіпливу і доброзичливу молодшого колегу у науковому редагуванні цього неординарного часопису.

Організатор міжнародних і загальноукраїнських форумів

Ольга Володимирівна була чудовим організатором різноманітних наукових географічних зібрань – форумів, конференцій, симпозіумів, семінарів тощо. Як міжнародних, так і загальноукраїнських, регіональних чи місцевих. Зрозуміло, що мала організаторську жилку; що великою мірою це передалося їй від батьків. Але й також – і від чоловіка *Богдана Івановича*. Не скидаємо з рахунку і допомоги колег з факультету та з інших вишів України. Поважно це засвідчую, бо був не раз членом Оргкомітетів з організації форумів, зокрема присвячених визначним особистостям і датам їх біографії. Особливо вдалася всеукраїнська конференція: 2000 р. (ще при житті *Богдана Заставецького*) до 100-річчя професора *Володимира Кубійовича*.

Тоді ім'я визначного ученого лише входило у свідомість постсоветської географічної спільноти. Я видав три книги про вченого (1996, 1998, 2000 рр.). Пам'ятаю, як в кулуарах конференції я запропонував одному з маститих учених Києва наступний форум до річниці *В. Кубійовича* провести у Києві. Він без роздумів прорік:

– Щоб я організовував наукову конференції цьому німецькому гауляйтеру, – ніколи!

– А хіба ви і вам подібні не були посібниками советського режиму? – запитав я. Та ви усі без винятку служили йому правдою і вірою. Ви ж були членами злочинної організації – КПСС. А скажіть, хто створив перший національний атлас України? Ви, очевидно, знаєте, що це здійснив націоналіст *В. Кубійович*, – по вашому – гауляйтер.

Якраз тоді географічна спільнота стала піднімати питання про розроблення сучасного національного атласа України¹. Ось у таких умовах довелося пробивати шляхи до серця і ума українського географа щодо вшанування спадщини національної землезнавчої і картографічної науки.

Особливо запам'яталася міжнародна конференція до 130-річчя від народження і 70-ліття від смерті фундатора новітньої суспільної географії академіка *Степана Рудницького* у 2007 році. Вона не просто була бездоганно організована. Під час проведення конференції здійснено декілька заходів: власне конференцію з відповідними науковими доповідями (пам'ятаю, що я тоді мав доповідь про три іпостасі *Степана Рудницького*): а) його історичні студії – дослідження Козаччини; б) географічні студії – спочатку регіональні, головно карпатські і пізніше – загальноукраїнські; в) картографічно-видавнича практика.

На цій конференції, що мала статус міжнародної, професор (і водночас закордонний академік НАН України) *Микола Мушинка* з Пряшева (Словаччина), подарував Тернополю письмовий стіл *Степана Рудницького* (а (коли той виїхав до советської України, – то столом користувався доктор права *Станіслав Дністрянський* – швагер *С. Рудницького*). Стіл «осів» у Тернопільському обласному краєзнавчому музеї. Тоді ми мали велику честь і приємність сфотографуватися за цим столом.

---

¹ Пізніше у 2007 р. «Національний атлас України» був виданий. Він є просто географічним атласом. Я був членом його редакційної колегії. Але мої пропозиції щодо його структури і змісту не були прийняті! Інший член редколегії проф. *Ярослав Дашкевич* просто відмовився від запропонованої йому участі.

Третім заходом на конференції стала посвята меморіальної таблиці на будинку колишньої гімназії, де навчався учень *Степан Рудницький* у 80–90-х роках XIX ст. Тоді його батько був директором цієї гімназії. Це середня школа, у якій до *С. Рудницького* і після цього навчалося багато видатних українців – учених, політиків, громадських діячів (*І. Полюй, І. Горбачевський*). Це була перша українська гімназія у Тернополі, яку на початку 1930-х років XX ст. польська влада закрила.

На посвяті меморіальної таблиці зібралися багато учасників ювілейної конференції і її гостей. З яскравими промовами виступили: сама професор *Ольга Заставецька*, гість з Словаччини – академік *Микола Мушинка*, Ваш вірний слуга – *Олег Шаблій*, доцент із Харкова – *Юрій Кандиба* та ін. Усі вони висловили свій пієтет перед іменем академіка *Степана Рудницького*, перед його гідним внеском у становлення національної географії і картографії, його не лише науковою, але й громадською діяльністю.

Закінчилася конференція науковою поїздкою-екскурсією до Бережан. Маршрут проходив через Зборів і сусіднє село Августівку, де на цвинтарі похований дід *С. Рудницького*, священник тутешньої парафії, отець *Денис*. Далі дорога пролягала через село Геленки (мала батьківщина випускника нашої аспірантури, ще недавнього посла України в Польщі, нинішнього декана факультету міжнародних відносин ЛНУ ім. І. Франка проф. *Маркіяна Мальського*) – до Бережан, у яких я навчався у педучилищі у 1950–1954 рр. У Бережанах ми відвідали Музей книги ім. *Богдана Лепкого*, гору та Бережанський замок (досить зруйнований), але з великою і не завжди величною історією: згадаймо хоча б ганебну большевицьку масакру 1941 р.

Ще одна конференція організована п. Ольгою була присвячена теж *С. Рудницькому*, але порівняно недавно – у 2007 р. Вона відбувалася під девізом «Рік акад. *Степана Рудницького* на Тернопільщині». *О. Заставецька* добилася спеціальної постанови на рівні Облради, щоб в усіх районних центрах області відповідні чинники (особливо райвідділи освіти) організували спеціальні засідання чи зібрання, пов'язані з іменем фундатора новітньої національної географії.

Тому ми – львівські географи взяли активну участь в одному такому засіданні у м. Бучачі у березні 2007 р., де зібралися учителі географії з усього району. Звичайно, тут виступали з доповідями, повідомленнями і розвідками не лише ми – представники Львівського національного університету ім. І. Франка (*О. Шаблій, О. Вісьтак, І. Ровенчак* та ін.), але й члени кафедри

географії України Тернопільського національного педуніверситету ім. В. Гнатюка, учителі Бучача і району, а навіть учні.

Пам'ятаю, як школярка – *Таня Мельниченко* (з Бучацької ЗОШ № 1) навіть створила вірш «*Запахло груднем, вже іде зима*», присвячений трагічній долі нашого національного мученика. Одна із строф вірша звучить так:

*«Учений цей географ-патріот
Для України він зробив багато:
Гарячими словами об'єднав народ,
Земні круги вивчав завзято».*

Так об'єдналися поезія і наукова проза. Так молоде покоління засвоювало ази любові до рідної Вітчизни. Так *Ольга Заставецька* торувалися шляхи утвердження національної географії не лише на Тернопіллі й Україні, але і у міжнародному вимірі.

Активна учасниця підготовки фахових географів найвищої кваліфікації

З того часу, як на географічному факультеті Львівського національного університету ім. І. Франка почала діяти Спеціалізована рада із захисту дисертацій на здобуття ученого ступеня кандидата і доктора географічних наук, *Ольга Володимирівна* була її членом. Звичайно, це сталося після захисту нею у 1998 р. докторату у Київському університеті. Отже, її активна праця тривала майже два десятки роки.

До 2008 р. Радою керував проф. *Федір Заставний*, після цього – честь керівництва випала мені. У Раді, згідно положення, повинні були брати участь представники інших вищих навчальних чи наукових закладів. З економіко-географів таким були: проф. *Світлана Писаренко* (Інститут регіональних досліджень НАН України), *Наталія Коцан* (Східноєвропейський університет ім. Лесі Українки у Луцьку) і *Ольга Заставецька* (Тернопільський педуніверситет ім. В. Гнатюка). Водночас *Ольга Володимирівна* входила у подібну Спецраду географічного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича.

Навіть важко усвідомити собі навантаження від праці в цих двох радах, які збиралися на засідання 8–10 разів у рік. Треба було не лише приїхати до Львова і Чернівців вчасно (переважно на десяту годину ранку). Це ще півбиди, хоч дорога займала 6–7 годин в обидва кінці. Ще обов'язково було задати питання претенденту, виступити в обговоренні по темі дисертації.

Отже, компетентно висвітлити її (дисертації) позитивні сторони і недоліки. При цьому обґрунтувати свої думки. Зрозуміло, що це потребувало часу на ознайомлення хоч би з авторефератом.

Ольга Володимирівна була об'єктивною. Вона ніколи не обходила гострих кутів. Делікатно і ввічливо наголошувала на актуальності теми дослідження дисертанта, науковій новизні праці, особливо підкреслювала той її пункт, що фігурує як «вперше». Пояснювала, чому вона вважає, що деякі положення новизни чи висновків дисертації її не задовольняють. Були і дискусійні питання, з якими пошукувач не повністю погоджувався, особливо з критичними зауваженнями.

Нерідко *Ольга Володимирівна* виступала опонентом на кандидатських і (або) докторських дослідженнях. Тут вже думка опонента часто визначала майбутню науково-педагогічну долю пошукувача наукового ступеня. Об'єктивність оцінок опонента цінилася понад усе. І проф. *О. Заставецька* тут сама складала своєрідний іспит. І складала завжди на «відмінно».

Часто цей іспит ускладнювався, коли дисертації захищали учорашні аспіранти *Ольги Володимирівни*. Таких було небагато. Але вони були: передовсім з Тернопільщини, Вінниччини, Івано-Франківщини і Закарпаття та ін. Правда, деякі з них захищали дисертації у Чернівецькому університеті, бо у нас був великий вплив через наявність у структурі Спецради трьох спеціалізацій: економічна і соціальна географія, конструктивна географія, географія ґрунтів і ґрунтознавство. Це особливо перевантажувало роботу: в одну з каденцій (2015–2017 рр.) на нашій Раді захистило 63 особи, в т. ч. десь до 40 % – це були претенденти на диплом з конструктивної географії. Зараз КГ у нашій Раді відсутня.

Були ще цікаві ситуації, коли дисертації захищали діти п. *Ольги* – докторську – дочка *Леся* і кандидатську – син *Тарас*. Дехто ставив питання, чи взагалі брати участь п. *Ользі* у таких захистах. Я наполіг на тому, що ніякі правила чи розпорядження МОН не забороняють такої участі.

Син *Тарас* захистив кандидатську дисертацію при керівництві Спецрадою проф. *Ф. Заставним*, тобто ще до 2008 р. Тоді, коли *Ольга Володимирівна* ще не була її (Ради) членом. А п. *Леся Заставецька* – у 2014 р. При цьому я був офіційним консультантом. Тому ведення захисту було доручено моєму заступнику – проф. *Валерію Петліну*. Комусь успішний захист дисертації застряг гострою кісткою у горлі. І у МОН та в ДАК посипалися доноси заздрісників. На диво, ДАК зреагував, хоч епоха доносництва, здавалося б, давно минула. Тому МОН вислав дисертацію в

Інститут географії (для її оцінки) на відповідність певним пунктам положень щодо змісту і процесу захисту. Інститут (його Спецрада), порушуючи академічні і моральні засади, самі влаштували повторний (!?) захист дисертації. І під тиском Голови ради прийняли негативне рішення. Таким чином, поставили під сумнів ухвалу своїх колег зі Львова. Ганьба та й годі!

Пленум Колегії МОН підтвердив присвоєння ученого ступеня доктора географічних наук. п. *Лесі Заставецькій*. Справедливість восторжествувала. Я поздоровив передовсім *Ольгу Володимирівну* з перемогою.

Коли страсті всілися, ми поставимо себе у цій ситуації на місце *Ольги Володимирівни*, якщо недруги, порушуючи Божі, людські і власне академічні норми та принципи, безпардонно топтали добре її ім'я, і усіх з родини *Заставецьких*, тавруючи їх то «мафією», то «кланом» не лише у Тернополі чи в Києві, але й на в різних містах і місцях України і навіть Центральної і Західної Європи.

Не смішно. Навіть трагічно! Чи не було це реальним чинником передчасного відходу *Ольги Заставецької* на той світ? Хай це питання буде риторичним.

Можна зробити тривіальний висновок: справедливість у кінцевому підсумку перемагає. Але якими зусиллями, якою ціною, якими жертвами? Чому на проміжну до перемоги справедливості зло, навіть в наукових мантиях і в академічних тогах, невідомо за які заслуги обласкане офіціозом, творить партійно-кагебистський шабаш. Використовуючи при цьому демократію пост- майданного часу.

Очевидно, треба копати глибше. Розглядати проблему розвитку і функціонування географічної науки загалом. А в ній – питання підготовки кадрів найвищої кваліфікації з молодих адептів географії. Створювати відповідні організаційні освітні та академічні структури, які покладуть в основу своєї діяльності географічне дослідження ноосфери, як фундаментального об'єкта нашої науки.

*****

Завдяки *Заставецьким* – *Богданові* і *Ользі* Тернопільський національний педуніверситет ім. В. Гнатюка перетворився у третій географічний науковий, педагогічно-методичний осередок на заході України, провідну ланку Львівської всеукраїнської школи суспільної географії.

Вічна їм – пп. Ользі і Богданові Заставецьким пам'ять! Честь і хвала!